

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 602/2023-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou WEBBER LEGAL, s. r. o., Duchnovičovo námestie 1, Prešov, IČO 50 680 552, konajúcej prostredníctvom Mgr. Antona Pavúka, advokáta, proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 11 CoCsp 41/2022 z 26. septembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 31. októbra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 CoCsp 41/2022 z 26. septembra 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada o náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobca [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), sa na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) žalobou proti sťažovateľke ako žalovanej domáhal zaplata sumy 9 399,60 eur s príslušenstvom z dôvodu porušenia povinností splácania úveru vyplývajúcich zo zmluvy o splátkovom úvere z 29. apríla 2015, ktorú so žalovanou uzatvoril právny predchodca žalobcu. Okresný súd rozsudkom č. k. 25 Csp 10/2021 z 12. júla 2022 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu zamietol a sťažovateľke priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Žalobca podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom

rozhodol krajský súd napadnutým uznesením z 26. septembra 2023 tak, že rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka nesúhlasí so zrušením rozsudku okresného súdu ani s obsahom napadnutého kasačného rozhodnutia. Okresný súd zamietol žalobu aj z toho dôvodu, že v konaní nebolo preukázané, že by výzva na úhradu z 30. októbra 2019 bola doručovaná a doručená do rúk žalovanej, keďže z podacieho hárku nie je možné zistiť, či, kedy a ako bola expedovaná. Aj v dôsledku toho okresný súd dospel k záveru, že nemohlo dôjsť k zákonnému postúpeniu pohľadávky z právneho predchodcu žalobcu na aktívne legitimovaný subjekt na podanie žaloby, a preto žalobu zamietol.

4. Krajský súd sa stotožnil s odvolacími námietkami žalobcu a rozsudok okresného súdu zrušil. Podľa sťažovateľky sa krajský súd venoval iba otázke nepreukázania doručenia výzvy, resp. upozornenia podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Krajský súd dospel k uvedenému právnemu záveru absolútne nepochopiteľne, pričom tento právny záver má byť v príkrom rozpore s judikatúrou najvyšších súdnych autorít, od ktorých sa odklonil. Sťažovateľka je toho názoru, že odôvodnenie napadnutého uznesenia je nepresvedčivé a nedostačujúce.

5. Záver krajského súdu, ktorým dospel na základe predložených dôkazov k záveru, že zásielka sa dostala do dispozičnej sféry adresáta, považuje sťažovateľka za arbitrárny a ničím nepodložený. Zo žiadneho dôkazu totiž nevyplýva, že by sa výzva skutočne dostala do jej dispozičnej sféry. Žalobca nepredložil žiaden iný dôkaz, ani nenavrhol vykonať v tomto smere iné dôkazy. Je neprípustné, aby krajský súd na jednej strane obhajoval žalobcu, že nemohol ovplyvniť proces doručovania a ani to, kto zásielku prebral a či bol na to oprávnený, a na druhej strane pripísať to na ťarchu sťažovateľky vystupujúcej v postavení spotrebiteľa. Civilný sporový poriadok umožňuje súdom v spotrebiteľských sporoch vykonávať dôkazy *ex offico* iba v prospech spotrebiteľov, a nikdy nie v ich neprospech, je preto v hrubom rozpore s požiadavkou práva na prístup k nezávislému a nestrannému súdu, aby súd preniesol dôkazné bremeno alebo následky za jeho neunesenie zo žalovaného na žalobcu.

6. Na podporu svojej argumentácie sťažovateľka poukázala na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a, nadväzujúc na to, konštatovala, že v prípade napadnutého uznesenia krajského súdu ide o extrémny nesúlad medzi právnymi závermi súdu a jeho skutkovými zisteniami, keď právne závery zo skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii nevyplývajú. Podací hárok môže maximálne preukázať odoslanie zásielky, nie však jej doručenie do dispozičnej sféry adresáta. Krajský súd však dospel k opačnému záveru, ktorý navyše dostatočným spôsobom neodôvodnil.

7. Sťažovateľka je toho názoru, že krajský súd rozhodol arbitrárne, svojvoľne, bez náležitého odôvodnenia, v zjavnom rozpore s vykonanými dôkazmi a rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít. Napadnuté uznesenie je tak nielen nesprávne, ale je aj v rozpore s požiadavkou ústavne konformného výkladu, je nepreskúmateľné a zmätočné. V dôsledku uvedených právnych záverov došlo k porušeniu princípov právnej istoty a legitímnych očakávaní, ako aj k faktickému odopretiu spravodlivosti.

8. Podľa názoru sťažovateľky postupom krajského súdu, ktorý vyústil do vydania napadnutého uznesenia, došlo aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, keďže v dôsledku napadnutého uznesenia sa súdne konanie absolútne zbytočne a neodôvodnene predlžuje a pre sťažovateľku ako spotrebiteľa tak vznikajú úplne nedôvodné a zbytočné trovy.

9. Sťažovateľka si je vedomá, že napadnuté uznesenie nie je konečným rozhodnutím vo veci samej, avšak je toho názoru, že ústavná sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená, keďže proti nemu nie je prípustné dovolanie. Je v ňom navyše vyjadrený právny názor, ktorý je záväzný pre súd prvého stupňa, ktorý z neho musí pri ďalšom rozhodovaní vychádzať, čo ovplyvní aj právny záver okresného súdu. Sťažovateľka, poukazujúc na čl. 38 Charty základných práv Európskej únie, argumentovala, že v konaní má postavenie spotrebiteľa. Poukazujúc na princíp hospodárnosti konania, zároveň uviedla, že krajský súd nezmyselne zaťažuje súd nižšieho stupňa opätovným konaním vo veci, ktorá mala byť skončená meritórnym rozhodovaním odvolacieho súdu. Pri opätovnom rozhodovaní okresného súdu budú vykonávané ďalšie dôkazy napriek tomu, že dokazovanie bolo skončené, a napriek požiadavke hospodárnosti konania, koncentrácie konania a povinnosti strán predkladať prostriedky procesného útoku a procesnej obrany včas.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým kasačným uznesením krajského súdu, ktorým zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Sťažovateľka je toho názoru, že právne závery vyslovené krajským súdom v napadnutom uznesení sú svojvoľné a arbitrárne, pričom sú v rozpore so skutkovým stavom zisteným vykonaným dokazovaním a rozhodovacou činnosťou súdov Slovenskej republiky a ESLP. Sťažovateľka je zároveň toho názoru, že kasáciou prvostupňového rozhodnutia došlo k zbytočnému predĺženiu konania, vzniku zbytočných prietahov a porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) a čl. 6 ods. 1 dohovoru:

11. V súvislosti s namietaným porušením práva na spravodlivý proces ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Jeho zmysel a účel je v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale rovnako je aj úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci výkonu im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

12. V tejto súvislosti ústavný súd opakovane judikuje, že ak pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť pre neprípustnosť (m. m. II. ÚS 421/2013, III. ÚS 152/03, IV. ÚS 177/05). Za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 211/2016).

13. Vychádzajúc zo svojej rozhodovacej činnosti, ústavný súd konštatuje, že aj kasačné rozhodnutie všeobecného súdu môže byť principiálne spôsobilé porušiť základné právo účastníka konania. Aj vydanie procesného rozhodnutia všeobecným súdom je potrebné považovať za súčasť poskytovania súdnej ochrany. Ide najmä o prípady, ak všeobecný súd vyrieši nejakú otázku s konečnou platnosťou, ktorá je spôsobilá zásadným spôsobom ovplyvniť ďalší priebeh konania alebo jeho výsledok, prípadne ním konanie v istej časti končí a náprava eventuálneho pochybenia by mohla byť dosiahnutá len zásahom ústavného súdu po skončení konania pri posudzovaní spravodlivosti konania ako celku, čo by nebolo účelné.

14. Sťažovateľka je toho názoru, že právne závery krajského súdu sú natoľko svojvoľné, že nimi dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces. Zároveň uviedla, že v dôsledku následnej viazanosti okresného súdu právnym názorom krajského súdu sú právne závery krajského súdu spôsobilé ovplyvniť ďalší priebeh konania takým zásadným spôsobom, ktorý môže byť napravený len prípadným zásahom ústavného súdu.

15. Vychádzajúc z povahy kasačného rozhodnutia a už uvedených východísk, ústavný súd sa zamerlal na posúdenie jeho ústavnej udržateľnosti najmä z hľadiska, či sťažovateľka bude môcť v ďalšom konaní účinne predniesť svoje výhrady a námietky, prípadne ide o také kasačné rozhodnutie, ktorým bola konečným spôsobom riešená nejaká zásadná právna otázka v neprospech sťažovateľky, ktorú už nebude možné v ďalšom konaní otvoriť z dôvodu záväznosti právneho názoru nadriadeného súdu.

16. Bez potreby detailného parafrázovania právnych záverov krajského súdu v napadnutom uznesení ústavný súd konštatuje, že dôvody, ktoré sťažovateľku vedú k názoru o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, nemôžu podliehať v tomto procesnom štádiu sporového konania prieskumnej právomoci ústavného súdu. V tomto prípade totiž ďalší priebeh sporu nie je zaťažený takou ústavne relevantnou vadou, ktorá by nebola napravitel'ná v ďalšom konaní, keďže krajský súd v napadnutom uznesení nevyslovil také závery, ktoré definitívne predurčujú výsledok konania na súde prvej inštancie. Námietky uplatnené v ústavnej sťažnosti môžu byť za podmienok ustanovených v procesnom predpise uplatnené v základnom konaní pred všeobecnými súdmi, a to v prebiehajúcim konaní na súde prvej inštancie, ako aj v prípadnom odvolacom a dovolacom konaní.

17. Na margo sťažnostnej námietky o rozpore právneho názoru krajského súdu s rozhodovacou praxou súdov ústavný súd pripomína, že ak podľa názoru sťažovateľky bude aj ďalšie eventuálne rozhodnutie krajského súdu vychádzať z nesprávneho právneho posúdenia, bude sťažovateľka oprávnená napadnúť ho dovolaním. Účelom a zmyslom dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci je totiž najmä zjednocovanie právnej praxe, odstraňovanie právnej neistoty s cieľom

dosiahnuť, aby na určitú právnu otázku dostala strana konania za rovnakých podmienok v zásade rovnakú odpoveď, a teda zabezpečenie jednotnosti výkladu právnych noriem (IV. ÚS 139/2022).

18. Vzhľadom na to, že v dôsledku napadnutého kasačného rozhodnutia nie je obmedzená možnosť sťažovateľky predostrieť svoje argumenty v ďalšom konaní a nejde ani o prípad, že krajský súd vyriešil nejakú právnu otázku s konečnou platnosťou, platí, že ochranu základným právam sťažovateľky aktuálne môže poskytnúť okresný súd, čo je dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľky pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Následná možnosť uplatnenia ďalších právnych prostriedkov ochrany práv (odvolanie a dovolanie) súčasne znamená predčasnosť ústavnej sťažnosti a zakladá dôvod jej neprípustnosti (§ 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

III.2 K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

19. Sťažovateľka rovnako namieta porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru zbytočnými prietáhmi v konaní, ktoré mali vzniknúť v dôsledku kasačného rozhodnutia krajského súdu a súvisiaceho predĺženia dĺžky konania. Ústavný súd však konštatuje, že ani uvedenej sťažnostnej námietke nemožno vyhovieť. V tomto kontexte dáva do pozornosti aj rozhodovaciu prax a judikatúru EŠLP, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok EŠLP z 15. 10. 1999, č. 26614/95, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, č. 32967/96, body 64, 65 a 66). Ústavný súd zároveň poukazuje na skutočnosť, že je viazaný rozsahom a dôvodmi ústavnej sťažnosti. Vzhľadom na to, že sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti namietala porušenie označených práv výlučne postupom krajského súdu, ústavný súd konštatuje, že v čase podania ústavnej sťažnosti bolo konanie na tomto súde právoplatne skončené, čo znamená, že došlo k odstráneniu stavu právnej neistoty na tejto procesnej inštancii. To je dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v tejto časti ako zjavne neopodstatnenej podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. novembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu